

במדינה

בני ברק

ליני' בשם השם

הנוסע ברחוב השומר בשבת כיום

צפוי רצח — בדיוק כמו

לפני עשרה חודשים

בליל שבת בתחילת חודש יולי 1977 נרצח אדם בבני ברק. לא על רקע של נקמה או של קינאה, לא בגלל סיכסוך, שוד או אהבה נכזבת. הרצל עטייה נרצח בשם שמיים. מותו נגרם על-ידי הרצון למנוע חילול-שבת. («מי רצח את הרצל? הכפייה הדתית רצחה אותו», העולם הזה 2081, 2082). לבסוף הוסר המחסום, והי סערה שככה. רחוב השומר שב להיות סגור בשבת — אם כי לא באמצעות שר. המפקח על התעבורה במישרד התחבורה הורה להמשיך לחסום קטע קטן ברחוב השני במחלוקת, ובית-הדין הגבוה לצדק דחה עתירה של אורח בעניין זה. המחסום הפך עניין שבשיגרה.

כתב, "העולם הזה" עופר קור יצא בשבת האחרונה לברוק את המצב ברחוב השומר כיום, והרי סיפורו: שום שלט לא הזהיר אותי שלא לפנות מכביש גהה לכיוון בני ברק, אך איש מישר-הגבול נכדמים עצר אותי באחד הקטעים של רחוב השומר. הייתי רכוב על אופנוע, היתה שעת אחר-הצהריים שעות אחדות לפני צאת השבת. «לא תוכל להמשיך מכאן» הסביר ה' שוטר באדיבות. «מדוע?», התפלאתי. «כי זה רחוב השומר, לא שמעת עליו? השיב השוטר ונעץ בי מבט חשדני. ענית שאין לי מושג מה יכול למנוע אורח נסוע בעורקת-הבורה חיוני זה. אך השוטר, שגילה סבלנות רבה, הסביר לי שהמקום סגור בשבת.

סמוך לשוטר הבחנתי שהוצב תמורר במקום ואסר את הכניסה בשבתות ותים לקטע ברחוב השומר שאורכו 300 מטרים. חיפשי רחוב אחר, שבו אין תמורר האוסר כניסה בשבת. זה לא היה קשה, שכן מלבד ברחוב השומר לא הוצב תמורר כזה אף באחד הרחובות הסמוכים. פניתי ימינה ברחוב הראשון, והתחלתי נוסע ב' כיוון רמת-גן. מאות יהודים דתיים, בביגדי שבת לבנים, התגודדו על הכביש וניסו לחסום את דרכי. היו בהם זאטוטים, זקנים, נשים וגברים. רבים צעקו בעיברית וביידיש, ואחדים אף נופפו בתנועות מאיימות.

התיירת הנוצריה, שהתלוותה אלי, לי נסיעה, נבהלה ושאלה אותי לפרש ההמולה. הסברתי לה שאלה יהודים דתיים, בינתיים ניסיתי לתמרן בתוך ההמון הצפוף, ולחמוק מכמה מומימות שניסו לחסום את דרכי בגופם, או לנסות להפילני תוך כדי נסיעה שלי.

ככל שהעמקתי לתוככי בני ברק, הפכה הנסיעה מסוכנת יותר ויותר. אומנם, הרחרי בות שלתוכם בחרתי להיכנס לא סומנו בשום שלט או תמורר האוסרים נסיעה בהם בשבת. אך נראה שבני ברק היא מדינה לעצמה, ולה חוקים משלה שאינם קשורים בהכרח עם חוקי מדינת ישראל. **קטע לני'.** כשלא ראיתי עוד טעם בהמשך הנסיעה המסוכנת, החלטתי לעצור ולשאול עוברים-ישיבים כיצד אוכל לחזור לגבולות מדינת ישראל. זו היתה השגיאה הגדולה שלי. ברגע שנעצרתי הקיפו אותי עשרות חרי דים, תוך שניות גדלה טבעת ההמון ש' סביבי, וכעבור דקות כבר הייתי מוקף מאות חרדים. שגידפו בקלי-קולות. אחדים ניסו לשלוח ידיים ולהוריד אותי מהאופי נוע, אחרים משכו בכוח את התיירת שישבה מאחורי ולא הבינה מה מתרחש סביבה.

«רוצח... מחלל שבת... עוכר ישראל... שופך דם...» אלה היו רק אחדים מאימרי השפה של ההמונים שזה-עתה יצאו מבתי הכנסת.

ניסיתי להסביר שנקלעתי למקום במקיך רה, ושאיני רק מבקש למצוא את הדרך לרמת-גן, אך ההמון דרש שאשאיר את האופנוע ואמשיך את דרכי ברגל. «תחזור (המשך בעמוד 41)

קרוב לוודאי כי אידיליה זו תיפסק בהמשך הדרך. התהלוכה של האחד במאי 1979 עשויה להיות שונה לגמרי — הפגנה במקום מיפגן.

יתכן שעד אז יקבל גם הדגל האדום משמעות חדשה. הוא היה, בראשית דרכו, דגל של השילטון המלכותי, והונף על-ידו באזורים שבהם התפרץ מרד נגד המלך. עם פרוץ המהפכה הצרפתית הניפו המהפכנים עצמם את הדגל, בטענה כי המלך הוא המורד בעם. מאז משמש דגל זה כסמל להתמרדות של העובדים נגד שילטון המקפח אותם.

במשך חמישים שנה איבד דגל זה את משמעותו ביישוב ובמדינה, מפני שה-שילטון היה בידי אותם האנשים ששלטו בהסתדרות. הצורה שבה הונף הדגל השנה מוכיחה כי הוא מתחיל לקבל משמעות חדשה — המשמעות שהיתה לו בדרות קודמים.

נשק

האנוס הרצחני

במקום שנופלת פצצה

כזאת, מושמר מי דבר

חי באיזור שגורלו

כמיגרש של כדורגל

«ראיתי אשה הרה, שהיתה מנוקבת כדורים פלאסטיים כמו מסננת. אי אפשר היה לגלות את הכדורים במכשיר-דנטגן רגיל». כך כתב לפני שש שנים הרופא הבריטי ד"ר פיליפ הארווי, אחרי שבדק בוויאט-נאם קורבן של פצצת-מיצרה. ה' וויאט-נאמים קראו לה «פצצת אננס».

מאז מעורר השימוש בפצצה זו זעם כללי, בכל פעם שנודע על כך. הוויכוח העולמי על השימוש שעשה צה"ל בפצצות אלה במלחמת-הילטאני עדיין לא נסתים. החודש גילה השבועון הגרמני שטרן גילוי מעניין: לפחות שש ממדינות נאט"ו מצוידות אף הן בפצצות אלה. הן מיוצרות לא רק בארצות-הברית, אלא גם בבריטניה, שם מייצרת חברת האנטינג פיצצת-מיצרה המכונה ב"ל-755.

מטרות רכות. מקורה של הפצצה הזאת, המצטיינת באכזריות מיוחדת, בר צונם של טייסי קרבי-הפצצה להשמיד את הצוותים של סוללות נ"מ לפני שהם ניגשים למלאכת ההפצצה עצמה.

משום-כך נועדת פצצת-המיצרה בעיקר נגד «מטרות רכות». זהו שם המים, שבו רגילים טייסים להגדיר בני-אדם. אין בפצצות אלה תועלת רבה נגד עצמים קשים. לעומת זאת, יש בכוחה של פצצה כזאת להשמיד כל דבר חי בשטח כגודל מיגרש-כדורגל.

המיכנה הוא פשוט. פצצה בגודל של שני מטרים וחצי ובמישקל של 300 ק"ג — כזו המסופקת על-ידי הבריטים לצבא הגרמני — מכילה, מתחת לעטיפה של פה, צרו של 147 פצצות-בת נפרדות. כל פצצת-בת דומה לקופסה, בגודל כפריד. יש בה כאלפיים רסיסי-פלדה. האמריקאים הכניסו כדורי-פלאסטיק נוס' פים לתוך חומר-הנפץ, כדי להגביר את כוח-ההרג.

רובה-צייד ענקי. כאשר המטוס מטיל פצצה, נפתחת עטיפת-הפח אוטור-מטית תוך כדי הצניחה. באמצעות אוויר-לחוץ נפלט צרו פצצות-הבת, היוצרות באוויר מעין אליפסה. הן נוחות על הקרקע, וכל אחת מהן מתפוצצת וזורעת סביבה מוות. הפיזור מחושב בדיוקנות כך שבאיוור-הפגיעה לא יכול אף אדם אחד להישאר ללא-פגיעה. התוצאה דומה לזו של רובה-צייד, המפזר כדורים, בניגוד לרובה צבאי.

כפי שהודיע שטרן, נמצאה בלבנון פצצת-בת שלא התפוצצה, ביגלל תקלה בנפץ. היתה רשומה עליה תירשומת אמי ריקאית: «תאריך הטעינה — 73-7. ה' טוען: תוכנית הסיוע והיעוץ הצבאיים (של ארצות-הברית)». גם עטיפת-הפח של פצצות-מיצרה נמצאו בשטח לבנוני. ממשלת-ישראל התנצלה, בחצי פה, על השימוש בפצצה זו — מפני שזה נגד הסכם ישן בינה ובין ארצות-הברית, בדבר השימוש בנשק אמריקאי לצורכי הגנה בלבד. אולם איש לא מצא לנכון להתנצל על עצם השימוש בפצצה אנטי-אנושית זו נגד «מטרות רכות», באיוורים שיש בהם אוכלוסייה אזרחית.

חקירה מיוחדת על

הדרכים שבהן

אוספים מוסדות

ישראליים תרומות

בעולם, תוך ניצול

הפרצות

בחוקי המדינות

כ אשר החליטה אגודת-היהודים של אוניברסיטת תל-אביב בארצות-הברית על הפסקת עבודתה של סגן-הנשיא הפעיל שלה, צבי אלמוג, היה זה לאתר לחצים רבים של ראשי אוניברסיטת תל-אביב ובעיקר הנשיא, חיים («חב"ש») בן-שחר, ומנהלה הכללי, אמנון גולן. נשיא האגודה, יוסף («באדי») סטרליץ, סירב תחילה להריחיק את אלמוג, ידיו האשי מזה שנים, אולם נאלץ לבסוף לקבל את מישאלת ראשי האוניברסיטה. אחרי הכל האגודה הוקמה כדי לסייע לאוניברסיטה, והיא תעשה הכל לשם כך. הסיבה הרשמית לפיטוריו של אלמוג: הודעת חב"ש כי «איבד את האמון באלמוג».

בתגובה על כך שלח אלמוג לראשי האוניברסיטה מיכתבים שכללו שורה של האשמות על הפרות חוק, כביכול, מצידם. אולם למעשה הסתתר מאחרי הפרשה מאבק של כוח לשליטה באוניברסיטה באמצעות השליטה בתקציבה. בעוד שאלמוג ניסה לטעון כי החוק האמריקאי מחייב כי הכסף פים הנאספים באמריקה על-ידי אגודת-היהודים של האוניברסיטה צריכים להי שאר מופקדים באמריקה, והאגודה תעביר מפעם לפעם, לפי ראות עיניה, הקצבות למטרות שלהם נועדו, סברו ראשי האר יברסיטה כי האגודה היא כלי-יעור בלבד, והכספים שהיא אוספת צריכים לעבור ישירות לפקודת האוניברסיטה בישראל. שתעשה בהם שימוש כראות-עיניה. כל עוד הכספים מוצאים למטרות המוגדרות בחוק האמריקאי — היינו פעולות תרבות וחינוך — אין זה עניינה של האגודה האמריקאית אם תרומתו של תורם מסויים, שניתנה לקתרתה מסוימת, אכן הועברה לאותה קתרה ולא למטרה אחרת. אם אכן הוקמה אותה קתרה, לא חשוב באילו כספים הוקמה.

לא

«סוכן זר»

ה האשמות שהעלה אלמוג, והי מיסמכים שהכינו ראשי האוניברסיטה טה כדי להוכיח את חוסר-ניכונותו, חושפים לראשונה את דרכי הפעולות וגיוס הכספים של מוסדות ישראליים בחו"ל. המנצלים את כל הפרצות בחוק האמריקאי כדי לגייס כספים באמריקה, גיוס זה משתמש לעיתים בתחבולות מתוחכמות ומסובכות להפליא. אולם מוסדות שראשיהם נבונים, כמו אוניברסיטת תל-אביב, יודעים יפה ללכת בדרך חוקית כדי להשיג את מטרותיהם — איסוף תרומות בשיטות המאפיי שרות לתורמים לנכותן ממס-ההכנסה הי אמריקאי.

בשנים הראשונות להקמת אגודת-היהודים, ועד למחצית 1966, לא התנהלו בה הדברים כפי שמחייב הסדר הציבורי החרי קין. הרישומים כל היו לפי הנהולת החשי בונאי, והאגודה לא התנהלה כגוף עצמאי אמריקאי, שאינו כפוף לגוף זר. החוק האמריקאי קובע כי גוף האוסף תרומות בארצות-הברית אסור לו לקבל הוראות מגוף זר, שכן אז צפויה לו הסכנה שהיה מוגדר כ«סוכן זר». אגודת היהודים לא הקפידה על נוהל-ישראל כי היא עצמאית לגמרי, ושאינה מקבלת הוראות מהאוניברסיטה בתל-אביב.

בשנת 1966 נבחר חיים בן-שחר כנשיא אוניברסיטת תל-אביב, בתמיכתו של ויקי טור קרטור ובהתנגדותו של מייסד ובונה

הפצצה

כפי שהיא נראית בתצ' לומי השבועון הגרמני שטרן. פצצת-המיצרה מוטלת מחטוט-קרב בריטי, עטיפת-הפח נפתחת אוטומטית. הפצצה מתפזרת באוויר בדגם מחושב.

(המשך בעמוד 25)
מימי העליה השניה ועד עתה, הפכה הפג' נת עוצמתה הכלכלית והאנושית של ההסי תדרות, לקראת העימות שרוב משתתפי התהלוכה האמינו שיבוא. כמה ממעצבי המוצגים, בייחוד מהתנוני עה הקיבוצית, אף מצאו דרך משלהם לכלול בסיסמותיהם רמו של בשורה אידיי אולוגית, כך בלטה המכונית שנשא על גבה חייל היריה כדורי-סרק בסטן ישן, מול שאנק העולה על משק. הסיסמה: «לא הטאנק ניצח, כי אם האדם», לא פחות פרובוקטיבית היתה הסיסמה שקיי טה את הנביין של גימנסיה הרצלית. שגמר חק כדי לפנות מקום למיגדל שלום: «מי בנה את תל-אביב?» אפילו למוצג מוזיי אוני כמו האוטובוס הראשון של קואופ-רטיב המעבר, אביו של קואופרטיב דן, היתה בשורה.

כפעם הבאה. התהלוכה זו היתה אות לבאות. במאי 1978 עדיין אין מאבק בין הממשלה וההסתדרות. ירוחם משל ושמ' זה ארליך עדיין מסתדרים היטב. אולם